Toespraak Limburgse Bestuurdersdag 16 november 2011 in Heerlen

Dames en heren,

De ene vlaai, is de ander niet; en dat is maar goed ook.

Dames en heren; dit is mijn 47e dag als gouverneur van Limburg; en het is mij een eer om voor het eerst in dit ambt voor het – vrijwel voltallig - Limburgs bestuurdersveld te mogen staan. Ik ben nu ook bijna op één derde van mijn hernieuwde kennismaking met Limburg, met gemeenten, gemeenschappen en ook bestuurders; een aantal van u heb ik al persoonlijk ontmoet en voor de anderen zit het nog in het verschiet. Ik zie er naar uit; want ik kan u verzekeren dat ik een prachtige Limburgtour aan het maken ben. Een tour waarin mij de trots en de ziel van Limburgse gemeenten wordt gepresenteerd; en natuurlijk … vlaai. Ik zit op een gemiddelde van minstens twee stukken per dag. En ik kan u verzekeren dat deze overal heerlijk is, maar bovenal overal verrassend anders smaakt, of het nu de Susterense vlaai met advocaat is, of de Christoffeltaart uit Roermond, of de Koninginnetaart van Weert. Heerlijk, maar overal anders.

Maar vandaag mag ik u dus – halverwege mijn eerste honderd dagen als gouverneur – gezamenlijk toespreken. Het is overigens niet de eerste keer dat ik een zaal vol bestuurders toespreek. Niet als wethouder van Maastricht en later ook niet als voorzitter van de Open Universiteit. Nee, het was in 2006 tijdens het VNG-Congres in Maastricht. Ik was voorzitter geweest van een enthousiaste club die vrijelijk mocht filosoferen over de toekomst van het lokale bestuur in Nederland. Ook Paul Depla, toen nog wethouder in Nijmegen en vandaag onze gastheer als burgemeester van Heerlen; en Mark Verheijen, toen wethouder in Venlo en nu gedeputeerde; behoorden tot deze vrije toekomstdenkers, de commissie Bovens, of beter: de Commissie Toekomst Lokaal Bestuur. Ik mocht tijdens dit congres - misschien was u er toen ook bij - onze toekomstvisie presenteren; een toekomstvisie onder de titel ‘de wil tot het verschil’.

Deze visie – kon ook niet anders met zo’n titel – voerde een vurig pleidooi voor bestuurders om het lef te hebben gemeenten van elkaar te laten verschillen; een duidelijke eigen identiteit aan te meten. Een recht op ongelijkheid.
Dames en heren, ik ben nog steeds een gepassioneerde pleitbezorger voor dat verschil. En in mijn Limburgtour proef ik die verschillen, en dan niet alleen in de vlaai. Er zit verschil tussen gemeenten in bestuursstijl; zoals Peel en Maas met hun zelfsturende dorpsoverleggen en de aparte manier van

besluitvormingsprocedures in de Raad; of de manier waarop bijvoorbeeld Echt-Susteren of Venray tegen dualisme aankijkt; of de verschillende vormen van samenwerken tussen gemeenten.
Een unieke, aparte gemeente met een eigen ziel, geeft burgers – en ambtenaren – iets om trots op te zijn; iets om zich mee te willen identificeren; iets waarbij ze betrokken willen zijn.

Dit vraagt van ons bestuurders de lenigheid om ons ook echt in de burger te verplaatsen; ons te verzekeren of we dezelfde *mindset* hebben als de burger. Denk bijvoorbeeld aan integriteit: denken, voelen en handelen we als bestuurder daarin bijvoorbeeld hetzelfde als burgers? Of hebben we ons eigen 'agreement' ontwikkeld? Dames en heren, weten we voldoende wat in huiskamers besproken wordt? Hoe betrekken we burgers bij ons werk? Een mooi voorbeeld zag ik de 11e van de 11e bij onze zuiderburen, waar onder de naam Burgertop G1000 burgers discussieerden over waar ze écht wakker van liggen. Een inspraakvorm die burgers ook los van verkiezingen en formele stelsels hun zegje laat doen.

Een andere vraag. Zeggen we als bestuurder of overheid ook niet te vaak tegen een burger 'daarvoor moet u ergens anders zijn; daar ga ik niet over!' ? Zouden we dat niet juist moeten omdraaien? Ons het probleem wel eigen maken? Al hebben we de bevoegdheden niet, we weten misschien wel beter de weg; hebben een netwerk. Ook hierin kan een gemeente het verschil maken – echt een meerwaarde tonen – door als een spin in het web haar tentakels uit te steken om problemen (te helpen) oplossen. De gemeente als het loket waar burgers alle vormen van overheidservice kunnen ontvangen. Het servicepunt in Bergen komt al aardig in die richting.

In de toekomstfilosofie 'de wil tot verschil' spraken we ook over de provincie als hindermacht. Daar denken Mark Verheijen en ik nu natuurlijk héél anders over! ... Nee, ik kan u geruststellen; u zou zelfs kunnen gaan denken dat wij ons bewust het provinciehuis hebben binnengewerkt, want het Coalitieakkoord 'Meer Limburg, Minder Overheid' is helder over een dienende rol van de Provincie; een provincie die de gemeenten zelf wil laten schitteren. Ze wil niet hinderen, maar alleen die zaken oppakken die de gemeenten laten liggen. Maak u als gemeente sterk, en laat de Provincie volgen. Hiervoor zullen we elkaar moeten vertrouwen, misschien elkaar ook opnieuw leren vertrouwen.

Het hindermacht zijn, zat hem ook in het concept van de verdelende rechtvaardigheid. Als een gemeente uniek was en wilde zijn, vond en vindt de hogere overheid maar al te vaak dat andere gemeenten dat zouden moeten kopiëren. Aan de andere kant: als Roermond geld krijgt voor infrastructuur, vindt Venray dat ze daar ook recht op heeft. Die vorm van afgedwongen gelijkheid past evenmin in de moderne kijk op differentiatie. Dat kan teleurstellingen opleveren. Maar ik weet zeker dat we hierin onze unieke weg vinden; als we maar blijven luisteren, naar elkaar maar ook en vooral naar de burger.

Hoe sterker de gemeente, hoe sterker ook de provincie. In mijn installatiespeech nog geen zes weken geleden, heb ik het gehad over de rivaliteit die in onze genen zit verweven. Laat ik het de rivaliserende schuttersmentaliteit noemen die maakt dat de vele fanfares, schutterijen, koren en voetbalverenigingen die een gemeente vaak kent, elkaar uitdagen tot een beter resultaat. Met diezelfde mentaliteit kunnen we ook samen – als merk Limburg – sterker worden. Kijk naar elkaar, leer van elkaar en overtref elkaar, zoals de eerste beste schutterij. En daarbij mag Limburg niet de maat zijn. Ik pleit ervoor dat we als gehele provincie de toegevoegde waarde van Limburg voor Nederland, voor Europa, laten zien en vergroten. Daarom is het niet genoeg als een bestuurder zegt dat zijn schouwburg beter is dan die in een andere Limburgse stad. Het is juist zaak dat het aanbod beter is dan buíten Limburg; dat het gezamenlijk merk Limburg sterker wordt.

Het merk Limburg kan namelijk nog wel een *boost* gebruiken. Natuurlijk, we staan bekend als de betere provincie als het gaat om goed leven, heerlijk eten en een prachtige natuur. Dat hoeft ook niet te veranderen, maar we moeten er een meerwaarde aan zien toe te voegen. We zijn op zoveel meer fronten beter of beter aan het worden. Ik zie tijdens mijn tour wat voor een pareltjes en potentieel we hebben. In Weert kreeg ik binnen vier uur tien prijzen te zien van waar Weert het beste van Nederland mee of in was. En die prijzen zag ik ook voor Venray, voor Roermond, voor Horst aan de Maas, voor Leudal, en voor Venlo. Thorn en Weert hebben dit jaar heel Nederland verrast. Ze lieten met Koninginnedag zien hoeveel meer zij te bieden hadden dan het gebruikelijke belegen koekhappen; en ook vooral hoe professioneel ze hun gemeente konden presenteren. Ik denk dat zelfs menig Limburger daarover verbaasd was: dat we dat kunnen! Een prachtig voorbeeld van hoe twee aparte gemeenten een hele provincie trots kunnen maken.

Die trots is echter niet genoeg om ons Calimero-denken weg te praten. Daar is een goede economische basis voor nodig. Een basis die we zeker aan het leggen zijn met investeringsprogramma's voor Brainport 2020, Greenport en het Administratief Services Cluster. Een basis die ik ook aantref bij ons MKB en bij de Land- en tuinbouwsector, bij de toeristische sector, de retail, de zorg, het onderwijs en de campusontwikkeling. In mijn Limburgtour ben ik veel dynamiek tegengekomen. Nu is het is zaak die dynamiek te versterken en ook vooral te tonen!

Dames en heren, Limburg is altijd een aparte provincie geweest. We zijn anders, we hebben een andere geschiedenis, we liggen apart, we liggen zelfs meer in het buitenland dan in ons eigen land. Laat 'dat aparte' ook zijn waarmee we ons nog beter profileren. En niet alleen met 'mooi, lekker en genieten'. Dat is slechts *the icing on the cake* van een provincie die zich ook een aparte en veelbelovende toekomst aan het creëren is. We zijn niet gewoon; we zijn letterlijk 'buiten-gewoon'. Beter Buitengewoon zou een thema zijn waaronder we ons gezamenlijk kunnen scheren en presenteren. Of weet u een vlag die ons diverse lading beter kan bedekken? Ik daag u uit...wees en denk anders. Dat blijft het beste Limburgse recept.

Wees zefbewuste, creatieve, lerende en kiezende bestuurders. Durf het verschil te maken, voor uzelf, voor uw gemeente, en daarmee vanzelf: voor Limburg!